

Industriförbundets skatteförslag

— ännu ett alternativ

Av kammarrättsassessorn Jacob M Roupe

I början av april i år lade industriförbundet fram ett skatteförslag i skriften Program för reformerad företagsbeskattning, som utarbetats av bl a professor Sven-Olof Lodin, industriens skattesakkunnige. Av tidsskäl kunde det inte behandlas i min artikel om aktuella skattealternativ i förra numret av denna tidskrift varför så sker nu.

Utgångspunkten för industriförbundets förslag är sänkta skattesatser och breddad skattebas såväl i hushålls- som i företagssektorn. Förbundet anger att en reform av den personliga inkomstbeskattningen är en avgörande förutsättning för dess förslag till företagsbeskattning.

För *fysiska personer* utgår industriförbundet från att inkomstbeskattningen ändras ungefär på det sätt finansministern angivit i sin idéskiss i januari 1987. Förbundet förutsätter här att högsta marginalsattesats blir c:a 60 %, att räntor, utdelningar och realisationsvinster beskattas enligt en nominell princip varvid 50 % av inkomsten beskattas samt att motsvarande begränsning sker på avdragssidan (fr a ränteutgifter). Industriförbundet har således för fysiska personer stannat för det i min tidigare artikel behandlade alternativet med en beskattning av resp avdrag för en *andel* av nominella kapitalinkomster resp -utgifter (proportionering). För realisationsvinster på aktier föreslås uppskov med beskattning i den mån försäljningslikviden investeras i andra aktier.

Även för *företagssektorn* föreslås inkomstbeskattning ske enligt en nominell princip. Real beskattning avvisas. Skattesatsen föreslås bli 25 % samtidigt som skattebasen breddas väsentligt varigenom skatteuttaget från företagen skulle bli i stort sett oförändrat. Skattebasen föreslås förändrad i följande hänseenden.

- Avskaffad rätt till avdrag för bokslutsdispositioner såsom investeringsfonder, resultatutjämningsfonder, lagernedskrivning.
- För bolag är realisationsvinster i sin helhet skattepliktiga. Detsamma gäller för ränteinkomster. Ränteutgifter blir i sin helhet avdragsgilla.

- Annellavdragen avskaffas.
- Förlustutjämnning även bakåt i tiden mot tidigare vinster, s k carry-back. Utjämningsperioden bakåt föreslås bli fem år.
- Oförändrade avskrivningsregler dock att dessutom omedelbar avskrivning (nuvärdeavskrivning) skall kunna få ske med diskonterade nuvärdet av framtida nominella avskrivningar. Som diskonteringsränta föreslås 5 %.
- Vid avsättning till investeringsfond betalas preliminär skatt på avsättningen. När fonden tas i anspråk för investering återförs avsättningen till beskattning varvid den preliminära skatten räknas av som inbetald skatt på investeringsårets vinst. För investeringsåret kan nuvärdesavskrivning ske.
- För lager föreslås värdering ske enligt en LIFO-metod (last in — first out), som har till syfte att undvika beskattning av orealiserade prisstegringsvinster, inkl. av inflation betingade skenvinster, på lagertillgångar. Konkret föreslås en "dollar-value-method", som utgår från en värdering enligt återanskaffningsvärde eller FIFO-metod (first in — first out). Därefter justeras värdet med ett index, allmänt prisindex, branschindex el. dyl.
- Vinstdelningsskatten avskaffas 1990.

För *egenföretagare* föreslås en sorts "staketmetod" med en skattesats på 25 % innanför "staketet" och beskattning av alla uttag. Vid uttagsbeskattningen avräknas den skatt, som tagits ut innanför staketet. För egna företag föreslås samma regler gälla som för aktiebolag med undantag av räntor, realisationsvinster o dyl där endast en andel (50 %) beaktas vid beskattningen. Skattefri andel av kapitalinkomster och -vinster läggs till beskattat eget kapital och får tas ut utan uttagsbeskattning. Vid uttagsbeskattningen behandlas beräknad ränta på beskattat eget kapital som kapitalinkomst. Egenavgifter tas ej ut härpå. "Staketmetoden" föreslås gälla också för handelsbolag.

Ett genomförande av industriförbundets skatteförslag skulle få många positiva effekter. Sänkta marginalskattesatser skulle minska skattekilarna och allmänt öka rörligheten, effektiviteten och tillväxten i den svenska ekonomien till vilket även följande förhållanden skulle bidra. Den drastiskt sänkta skattesatsen i företagssektorn skulle, i kombination med krympta möjligheter till bokslutsdispositioner, minska utrymmet för och betydelsen av skattemässigt betingade beslut och öka betydelsen av rent företagsekonomiska bedömningar. Skillnaderna i skattebehandling av olika typer av företag skulle minska. En förhållandevis låg skattesats för svenska företag skulle också kunna medföra fördelar för Sverige t ex vid internprissättningen inom internationella koncerner.

Industriförbundets skatteförslag är inte lika genomarbetat och heltäckande som SACO/SR-förslaget och andra mera renodlade alternativ. Beskattningen av fysiska personer behandlas mycket kortfattat och t ex förmögenhetsskat-

ten nämns inte alls i industriförbundets förslag. Det är inte heller av samma principiella eller teoretiska intresse som dessa andra alternativ men kanske av större praktisk betydelse.

Det av förbundet föreslagna skattesystemet är i sina huvuddrag en ”konventionell” inkomstskatt och således behäftat med sådana *typiska problem* som i regel följer av en inkomstskatt. Dessa diskuterades ganska utförligt i min artikel i förra numret av denna tidskrift. Förslaget är t ex inte neutralt i valet mellan att spara eller konsumera en inkomst på grund av inkomstskattens sk dubbelbeskattning av sparande. Ett annat viktigt exempel är realisationskriteriet, som medför andra asymmetrier såsom bristande neutralitet mellan löpande avkastning och uppskjuten avkastning i form av värdestegring. Därtill kommer att industriförbundets förslag, liksom SACO/SR- förslaget, innehåller en regel om uppskov med beskattning av realisationsvinster på aktier vid köp av nya aktier, vilken skulle förstärka asymmetrierna och skapa ytterligare inlåsnings effekter dock att rena omplaceringar underlättas inom en aktieportfölj.

Genom proportioneringen av kapitalinkomster, -vinster och ränteutgifter vid inkomstbeskattningen av fysiska personer uppnås ett mycket approximativt men i vart fall symmetriskt beaktande av *inflationen*, vilket i systematiskt hänseende är ett stort steg framåt i jämförelse med nuläget. Frågan är om den valda skattenivån för t ex kapitalvinster går att tillämpa på lång sikt eftersom den innebär att högst c:a 30 % (= c:a 60 % av 50 %) av en rent nominell värdeökning skulle tas ut i skatt oavsett inflationstakt. Därtill kommer den i nästa stycke nämnda merbeskattningen av vinster och utdelning på aktier.

Förutom typiska inkomstskatteproblem innehåller industriförbundets förslag några andra asymmetrier, vilket synes bero på att full neutralitet inte eftersträvats. Viktigast är här skillnaden i skattebehandling mellan eget och lånat kapital i aktiebolag. *Diskrimineringen av eget kapital* synes relativt sett skärpas genom slopade annellavdrag och höjd realisationsvinstbeskattning av äldre aktier (50 % i stället för som nu 40 %) varvid någon hänsyn ej skulle tas till att värdestegringen redan beskattats i bolaget. På något längre sikt skulle ju värdestegringen normalt bero på att aktiebolaget ackumulerat redan beskattade vinster. Skillnaden mellan eget och lånat kapital skulle bli betydande enligt förslaget, som ju innebär att en långivares beskattning (fysisk person) halveras medan aktiebolaget får fullt avdrag för kostnaden för lånat men inte för eget kapital.

Vid O-inflation är nuvarande *avskrivningsregler* neutrala i valet mellan olika investeringsalternativ om avskrivningsperioden återspeglar faktisk förslitning. Vid inflation blir avskrivningarna otillräckliga eftersom de baseras på nominella anskaffningskostnader. Detta drabbar särskilt investeringar som skrivs av under en längre period, fr a byggnader. Genom att använda investeringsfonder kan företagen i vissa fall få en omedelbar avskrivning till stånd,

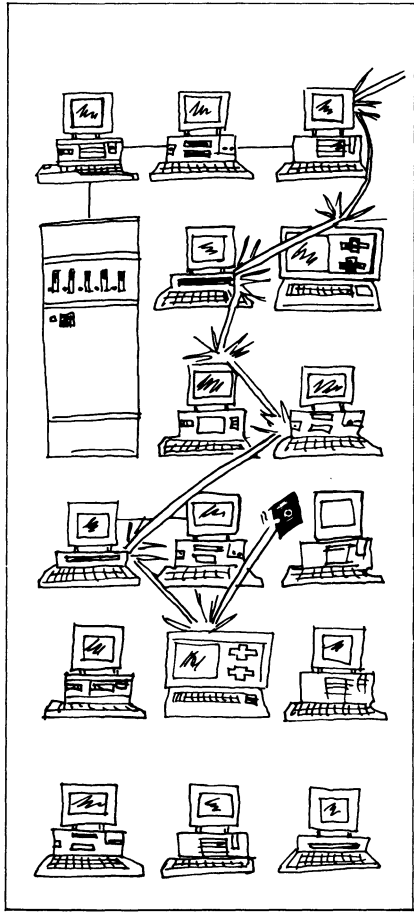
vilken i hög grad reducerar de problem som den bristande inflationsanpassningen eljest skulle förorsaka. Som en ersättning för den skattemässiga regleringen av investeringsfonderna föreslår industriförbundet möjligheter till carry-back och nuvärdeavskrivning. Den föreslagna nuvärdeavskrivningen är emellertid i inflationshänseende en dålig ersättare för nuvarande investeringsfonder eftersom den enligt förslaget innebär endast en diskontering till nuvärde av framtida nominella avskrivningar. Visserligen har en realränta (5 %) föreslagits som diskonteringsränta, vilken ger ett högre nuvärde än en nominell ränta, men problemet med bristande inflationsanpassning kvarstår ändå till en del, vilket kan bli särskilt kännbart för byggnadsinvesteringar. Den föreslagna reala räntesatsen för diskontering till nuvärde av framtida avskrivningar är i viss mån ett inslag av real beskattning, som vid inflation ger högre avskrivningar än en rent nominell beskattning. Här har alltså industriförbundet gjort ett undantag från principen om nominell beskattning.

Även den föreslagna *LIFO-metoden* kan i viss mån ses som ett inslag av real beskattning eftersom företagen medges inflationskorrigering eller annan liknande indexering av lagertillgångar. Inflationskorrigeringen är dock inte något definitivt avdrag som vid real beskattning utan skjuter endast upp beskattningen av prisstegringsvinster på lager så länge nytt lager återanskaffas. Skattefördelen består då av att den genom indexeringen tillskapade skattekrediten blir räntefri. Detta är fördelaktigt eftersom någon motverkande inflationskorrigering eller liknande inte görs av någon skuldpost. Härigenom uppmuntras lageruppbyggnad och hållande av s k bokslutslager vid en förhållandevis hög inflation. Detta kan snedvrída valet mellan olika investeringsalternativ och skapa inlåsnings effekter. En annan nackdel med den föreslagna LIFO-metoden är att den är mycket komplicerad.

En annan svårighet i industriförbundets förslag är den valda *utformningen av "staketmetod" för egenföretagare*. Här föreslås behandlingen av finansiella poster ske på så sätt att den för fysiska personer föreslagna proportioneringen till 50 % avser kapitalinkomster och -vinster även innanför "staketet". Detta torde medföra att även kapitalutgifter (från ränteutgifter) innanför "staketet" behandlas på motsvarande sätt, dvs endast hälften får dras av. Genom denna proportionering öppnas skatteflyktsmöjligheter beroende på att helt skattepliktiga intäkter kan omvandlas till endast delvis skattepliktiga räntor vid försäljning, t ex genom att räntan på kundkrediter höjs i utbyte mot sänkt pris. På motsvarande sätt kan delvis avdragsgill ränta omvandlas till helt avdragsgillt pris vid inköp. På så sätt kan opåkallade skattefördelar uppnås vid transaktioner med skattskyldiga med annan skattesats, t ex storföretag och offentliga sektorn. Å andra sidan uppnås symmetri med behandlingen av egenföretagarens finansiella poster utanför "staketet" men reglerna innanför ett "staket" blir asymmetriska i jämförelse med de föreslagna reglerna för aktiebolag. En annan asymmetri är att "staketet" kan användas som

”sparbössa”. Skatten på arbetsinkomster som stannar innanför ”staketet” är nämligen 25 % medan skattesatsen vid uttag är högre, kanske 50 — 60 % + egenavgifter. Detta leder till skattefördelar eftersom den föreslagna proportioneringen för kapitalavkastning även innanför ”staketet” medför att skattefri andel kan tas ut utan uttagsbeskattning trots att den till en del är avkastning på obeskattat kapital. Härigenom uppnås en lägre beskattning i jämförelse med de fall inkomsten tagits ut direkt och sparats utanför ”staketet” varvid nettoavkastningen av sparandet blivit lägre. Svårigheterna för den föreslagna ”staketmetoden”, liksom för företagsskattekommitténs ”staketmetod”, beror i stor utsträckning på att den är en ”partiell utgiftsskatt” (eftersom skattesatsen på sparade företagareinkomster är lägre innanför än utanför ”staketet”), som skall fungera inom en omgivande inkomstskatt vartill kommer att inkomstskatteprinciper föreslås gälla för inkomstberäkningen innanför ”staketet”.

Sammanfattningsvis kan sägas om industriförbundets förslag att det har betydande förtjänster. Detta kan dock inte undanskymma det förhållandet att förslaget i systematiskt hänseende har vissa brister. Dessa kan delvis förklaras av att det är en praktiskt betingad kompromiss mellan nu gällande inkomstskatt med dess blandning av beskattningsprinciper och ett helt konsekvent men kanske mera svår genomförbart skattesystem.

Hogia

Hogia Data AB är Nordens ledande tillverkare och leverantör av administrativa standardprogramvaror. Produkterna kan utnyttjas i de flesta av marknadens datorer – med såväl en som flera arbetsplatser. Bland våra 5000 användare finns idag drygt 1000 redovisningsbyråer och revisorer som använder redovisningsprogram från Hogia.

Det betyder att ca 100 000 svenska företags redovisning sköts med ett Hogia-program.

Fleranvändarsystem

Genom åren har Hogia skaffat sig en gedigen erfarenhet av fleranvändarsystem, både lokala nätverk och minidatorsystem. Tillsammans med ledande hårdvarutillverkare har vi byggt upp försöksanläggningar där nya produkter testas kontinuerligt.

Det händer mycket på marknaden för fleranvändarsystem. System försvinner, nya kommer till. Med Hogia löper du ingen risk att bli stående med ett gammalt system, utan möjligheter till uppdateringar och service.

Hogia finns kvar på marknaden i morgon också. I främsta ledet.

Ängsvägen 7, 444 00 Stenungsund.
Tel. 0303-805 10.